

NUNAJ TEMPOJ.

(*Sur margeno de la nova filmo de Chaplin.*)

La granda, senkompara Chaplin ankoraŭfoje, post kelkjara interrompo, montriĝis al la mondo. La griza hometo, la trampo kaj vagabondo — nia malnova, proksima amiko, plivere nia kunfrato, unu el ni, sed en sia malriĉeco pli feliĉa ol ni, ĉar li posedas tiun feliĉon, kiun nia epoko rabis de ni: la feliĉon de soluló, de vagabondo.

Charlie laboras en moderna fabrikejo, kies febreca »tampo«* entiras lin en tian staton, ke oni devas lin, rezulte, sendi en frenezulejon. La »benoriĉa« tekniko ne eltenis la provon rilate al Charlie: li, la griza homo, ne bezonas ĝin, lin ĝi frenezigas. Prezentiĝas ia stranga paradokso: se la maŝino efektive estas kreita por helpi lin, kiel volas la defendantoj de l' tekniko, kial ĝi ne nur ne helpas lin, sed kontraŭe, ne lasas lin eĉ dum momento ripozi, enpelas lin en torturan vetŝvitadon kaj fine frenezigas lin? Kaj kiu fakte profitas de ĉio ĉi? Certe ne li mem, nek liaj kamaradoj. Post resaniĝo Charlie ekvivas la vivon de milionoj da liaj samtempuloj: la vivon de senlaborulo, de trampo, de vagabondo. Kaj, kiel ĉiam, li kontraŭvole, almenaŭ senkonscie, eniras en konflikton kun la leĝo. Senlaboruloj manifestas en la strato, protestas, demonstracias — Charlie ne aliĝas al ili (kaj ni, verdire, ne povas kompreni ĉi tiun lian pasivecon), lin tio ne interesas — sed hazarde li trovas ruĝan flagon, kies signifon li ŝajnas eĉ ne kompreni, ĉar en la plej danĝera momento, kiam la polico ekatakas la amason, li, alte tenante la trovitan flagon, marŝas tra la strato, serĉante verŝajne la perdinton. Tiel li falas en la manojn de l' polico, kiu opinias lin almenaŭ la gvidanto de l' amaso, kaj li formigras en la malliberejon. Nur tie li retrovas ŝajnan trankvilecon. Tie oni ne devas labori, tie li ricevas manĝon, gazeton kaj eĉ cigaron! Kiam oni pli poste, kontraŭ lia propra volo, elirigas lin el la malliberejo, lia tuta strebado estas: reveni en ĝin. Charlie ne povas paciĝi kun la ekzistanta ordo, al kiu li estas ne nur nebezona, sed eksplicite malutila. Cetere Charlie la mondon ankaŭ ne bezonas, nek ian ajn ordon, tiun aŭ alian. Kion li bezonas, pri kio li senĉese revas, estas: oportuna ĉambro, glaso da lakto, pano kaj — amikino. Sed Charlie-n ne interesas la problemo, kiamaniere havigi al la homo ĉiujn ĉi bezonaĵojn. Nur la amikinon de l' vivo li trovis, kaj ŝi restos lia fidela kunulino en lia longa vivovagado.

La novan filmon de Chaplin antaŭiris grandega reklamo, per kiu oni penis kredigi, ke ĝi estas kritiko, satiro pri la »nunaj tempoj« kaj ĝiaj atributoj. Eble tia ĝi volis, ĝi intencis esti, sed fakte ĝi ne fariĝis tia entute. La ĉiamaj konfliktoj de Charlie kun la medio kaj kun la ekzistanta ordo ofte ne estiĝas el la kulpo de l' medio aŭ ordo. Kelkfoje Charlie mem estas la kaŭzo. Charlie tute ne estas klaskonscia, nek organizita. Li estas nura vagabondo, simpla dia kreaĵo, kies stomako senceremonie postulas satigon. Libera birdo, kiu postulas en la naturo siajn rajtojn. Charlie supozeble sentus sin same malbone en iu ajn alia sociordo, escepte tiun, kiu havigus al li ĉion necesan por vivi sen la bezono labori.

Fakte ja Charlie estas nura vagabondo, nekapabla por paciĝi kun la ekzistanta ordo, nek kapabla por batali por alia ordo. Liaj nervoj estas tro streĉitaj: li preferas la »komforton« en la malliberejo ol la aliĝon al siaj kamaradoj, postulantaj panon kaj laboron. Sur la fono de la anarkia vivo de Charlie akre, kompreneble, konturiĝas la brila primoko de la »nunaj tempoj«, sed malgraŭ tio Charlie tute ne estas konsiderebla kiel tipo. Chaplin kreis forte individuan tipon, kiu neniel reprezentas iun ajn ideologion. Pri kio en la filmo revas la malgranda, senhelpa kaj ĉiam senkulpa Charlie: kvieteco kaj sateco,

sen la bezono labori ilin, — tion delonge jam akiris la genia Chaplin en sia reala vivo.

Georgo Verda

*) Mi permesis al mi uzi en tiu ĉi artikolo vorton novan: »tampo« en la proksimuma senco de »rapideco«. En multaj lingvoj ĝi estas skribata »tempo«, sed mi pro kompreneblaj kaŭzoj — por eviti konfuzon, ĉar »tempo« en Esperanto havas alian striktan signifon — ŝanĝis la »e« je »a«.

G. V.